

KLAUDIA KUKIEŁCZYŃSKA-KRAWCZYK
Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu
Zakład Muzykoterapii

Sprawozdanie z VI Międzynarodowej Konferencji Studentów Muzykoterapii we Wrocławiu

W dniach 5–6 kwietnia 2018 roku odbyła się kolejna, tym razem VI Międzynarodowa Konferencja Studentów Muzykoterapii. Organizatorem spotkania było Studenckie Koło Naukowe Muzykoterapii (SKNM), działające przy Zakładzie Muzykoterapii na Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu. W skład komitetu organizacyjnego wchodziły: dr Klaudia Kukiełczyńska-Krawczyk (opiekun SKNM), studentki Adrianna Bielenia (przewodnicząca SKMM) i Julia Kozłowska (wiceprzewodnicząca SKNM).

Temat przewodni konferencji: „Usłysz swój głos”, zaczerpnięty został z przesłania Europejskiego Dnia Muzykoterapii [zob. www.musictherapy-day.com], zaproponowanego przez Europejską Federację Muzykoterapii. Uroczystego otwarcia kongresu studentów dokonała Prorektor ds. Studenckich i Dydaktyki Akademii Muzycznej we Wrocławiu – prof. dr hab. Helena Tomaszek-Plewa oraz Kierownik Zakładu Muzykoterapii – dr Paweł Cylulko.

Ideą wrocławskich spotkań studentów jest od lat nawiązanie współpracy naukowej pomiędzy różnymi ośrodkami muzykoterapii w Polsce i na świecie oraz zainteresowanie specjalistów innych dyscyplin dziedziną terapii muzycznej. Na tegoroczną konferencję przybyli studenci, doktoranci oraz słuchacze studiów podyplomowych, przedstawiciele takich specjalności jak muzykoterapia, pedagogika, psychologia, psychiatria, rytmika, instrumentalistyka i historia sztuki. Wśród 18 prelegentów byli reprezentanci uczelni muzycznych, medycznych i pedagogicznych oraz uniwersytetów z Wrocławia, Łodzi, Katowic, Krakowa, Warszawy i Kijowa.

Gościem specjalnym konferencji była emerytowana wykładowca The Colorado State University ze Stanów Zjednoczonych, pionierka muzykoterapii neurologicznej, Sarah B. Johnson. Wśród 75 słuchaczy znaleźli się

studenci nie tylko specjalności muzykoterapia, ale także teorii muzyki i kompozycji, fizjoterapii i kosmetyki, pedagogiki muzycznej oraz nauczyciele akademicy i praktykujący zawodowo muzykoterapeuci. Pośród obecnych nie zabrakło także tegorocznych maturzystów, rozmyślających nad studiowaniem muzykoterapii.

Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się wykłady i warsztaty zaprezentowane przez Sarah B. Johnson, która podjęła temat rozwijania różnych umiejętności ruchowych, językowych i poznawczych według założeń muzykoterapii neurologicznej. Profesor Johnson w latach 90. uczestniczyła w pracach zespołu, zawiązanego przy Uniwersytecie w Colorado dla rozwijania koncepcji NMT (ang. *Neurologic Music Therapy*). Jej zasługi w zakresie tworzenia idei muzykoterapii neurologicznej, weryfikacji naukowej założeń oraz wdrożenia koncepcji do praktyki terapeutycznej są nieocenione. Od wielu lat Sarah B. Johnson jest propagatorką i trenerką metody NMT na całym świecie, tym bardziej cieszyliśmy się z możliwości skorzystania z jej warsztatów we Wrocławiu. Na uwagę zasługuje także fakt, iż tłumaczenia wystąpienia profesor podjęła się fizjoterapeutka i muzykoterapeutka dr Anna Bukowska, która od kilku stara się zaadaptować powyższą metodę dla potrzeb rehabilitacji w Polsce [por. Bukowska 2012].

Muzykoterapia neurologiczna ma solidne podstawy naukowe. Przedstawiająca wykłady wyjaśniła, iż muzyka ma oddziaływanie terapeutyczne, ponieważ reagują na nią liczne ośrodki w mózgu. Można zatem poprzez muzykę wzmacniać wzorce ruchowe, a także stymulować mowę i funkcje poznawcze. Zespół terapeutów przy Uniwersytecie w Colorado razem z Sarah B. Johnson opracował tzw. Transformacyjny Model Planowania (ang. *Transformational Design Model*), który umożliwił wdrożenie koncepcji teoretycznej do praktyki klinicznej.

Powyższy model opiera się na 6-punktowym schemacie działania, który obejmuje:

1. Diagnozę i ocenę stanu pacjenta, polegającą na zrozumieniu problematyki klienta z wykorzystaniem metod diagnostycznych nie tylko z zakresu muzykoterapii, ale i innych dziedzin medycyny.
2. Określenie celów terapeutycznych, czyli analizę tego, co realnie możemy osiągnąć.
3. Zaplanowanie ćwiczeń bez muzyki, na przykład stymulujących konkretny ruch lub wymowę.
4. Wprowadzenie do terapii muzyki, co w praktyce oznacza przełożenie punktu 3 na działania muzykoterapii neurologicznej.
5. Powtórna ocenę stanu pacjenta.
6. Transformację terapii na życie codzienne, co wiąże się z wyjaśnieniem pacjentowi korzyści z wielokrotnego powtarzania ćwiczeń z muzyką.

Przedstawienie powyższego modelu uzmysłowiło słuchaczom, że muzykoterapia ma silne podstawy naukowe, ale również jej zastosowanie praktyczne wymaga od prowadzącego wysokich klinicznych kompetencji terapeutycznych. Profesor zachęcała do pogłębienia wiadomości z tego zakresu w literaturze specjalistycznej [por. Galińska 2015].

Niezwykłą atrakcją wystąpienia Sarah B. Johnson była prezentacja autoharmy, 32-strunowego instrumentu, wykorzystywanego w działaniach muzykoterapii neurologicznej. Improwizowanie prostych formuł melodycznych, rozłożonych akordów, specyficznym akcentowanych rytmów w różnym metrum i tempie pozwala na torowanie ruchów

pacjenta i stymulowanie mowy. Uczestnicy konferencji mogli zaobserwować, że ten rodzaj improwizacji różni się ideowo od współimprowizacji proponowanej w podejściu Nordoff-Robins [por. Procter 2000]. W metodzie NMT improwizację wykorzystuje się bowiem dla aktywizacji ruchowej bądź zachęcania do mówienia, a nie dla empatycznego odzwierciedlenia nastroju czy emocji pacjenta.

Wykłady i warsztaty specjalnego gościa przeplatane były wystąpieniami studentów i doktorantów różnych specjalności. Jagoda Rusowicz, magistrantka specjalności muzykoterapia na Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, podzieliła się własnymi doświadczeniami z zakresu pracy z osobami po przebytej chorobie psychicznej w Środowiskowym Domu Samopomocy. Studentka przedstawiła trudności, jakie napotyka początkujący muzykoterapeuta w ustalaniu celów oddziaływań i nawiązywaniu współpracy z zespołem terapeutycznym.

Katarzyna Herasymovska, stypendystka Programu RP dla Młodych Naukowców Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego zaprezentowała pierwsze własne próby wykorzystania potencjału muzyki w pracy z dziećmi ze spektrum autyzmu na Ukrainie. Przedstawiła także obecną sytuację muzykoterapii w swojej ojczyźnie, wspominając m.in. o niedawnej konferencji we Lwowie.

Reprezentantka studiów magisterskich z Akademii Muzycznej we Wrocławiu, Julia Kozłowska podjęła temat z własnej pracy licencjackiej pt. „Świadoma zgoda w muzykoterapii”. Prezentacja studentki wykazała konieczność zachowywania w muzykoterapii standardów etycznych wypracowanych w naukach medycznych.

Kinga Urzędowska, Wiktoria Walerczyk i Laura Tyrała z Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach przedstawiły interesującą inicjatywę studentką, mającą na celu integrację różnorodnych środowisk, w tym także senioralnych poprzez zastosowanie muzykoterapii aktywnej. Uwieńczeniem projektu, wspieranego także przez Filharmonię Śląską był koncert o charakterze terapeutycznym.

Maria Durajska, absolwentka specjalności muzykoterapia z Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi pokazała formy i metody pracy terapeutycznej z osobami z niepełnosprawnością intelektualną. Było to kolejne interesujące doniesienie, wkraczającej w praktykę zawodową muzykoterapeutki, która podzieliła się swoimi pierwszymi doświadczeniami z pracy z uczestnikami Warsztatu Terapii Zajęciowej w Pabianicach.

Danuta Pietraszewska, doktorantka Akademii Ignatium w Krakowie podjęła temat nieporuszany dotychczas w polskiej literaturze muzykoterapeutycznej, dotyczący terapii śpiewem w procesie żałoby. Opisała w nim wnikliwie doświadczenia z zastosowania śpiewoterapii na przykładzie pracy z pacjentką po stracie bliskiej osoby.

Doktorantka na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego, Karolina Kantyka-Dziwisz zaprezentowała możliwości, ograniczenia i perspektywy wdrażania różnorodnych form muzykoterapii w pracy pedagogów specjalnych. W kolejnym wystąpieniu, magistrantka na Uniwersytecie Muzycznym im. Fryderyka Chopina w Warszawie przedstawiła praktyczne zastosowanie różnych form improwizacji według założeń rytmiki dalcrozowskiej u dzieci przedszkolnych.

Elementem integrującym spotkanie studentów były inspirujące warsztaty poprowadzone przez Gabrielę Cybuch z Akademii Muzycznej we Wrocławiu oraz tancerkę i performerkę, związaną z teatrem tańca Annę Chajutin. Warsztat zatytułowany: „Dzłem artystyczny – poznaj siebie i swoje emocje” pozwolił uzmysłowić uczestnikom jak trudne bywa nawiązanie kontaktu wzrokowego i emocjonalnego z drugim człowiekiem, a jednocześnie jak istotne jest w naszym życiu otwarcie się na innych ludzi i wytwarzanie poczucia wspólnoty.

Końcowe trzy wystąpienia dotyczyły niełatwych zagadnień w pracy muzykoterapeuty, jakimi są opieka hospicyjna, depresja i pomoc osobom po próbach samobójczych. Należy tu podkreślić szlachetne, a zarazem odważne postępowanie młodych terapeutów, którzy w pracy zawodowej nie unikają udzielania pomocy osobom w krytycznej sytuacji życiowej. Do takich osób należą Michał Krasnosielski, absolwent kierunku historia sztuki oraz współpracujący z nim w opiece hospicyjnej Szymon Chrobak, muzykoterapeuta z Wrocławia. W swoim wystąpieniu terapeuci wykazali wpływ oddziaływań receptywnych i aktywnych z wykorzystaniem takich instrumentów jak akordeon, keyboard czy perkusja na poprawę jakości życia pacjentów przebywających w hospicjum.

Maciej Somerla, absolwent klasy organów Akademii Muzycznej we Wrocławiu, a jednocześnie student Uniwersytetu Medycznego, podjął temat metod stosowanych w leczeniu depresji. Choć wystąpienie miało charakter teoretyczny, to pogłębiło wiedzę słuchaczy z zakresu najnowszych badań nad zastosowaniem muzyki w terapii depresji. Joanna Krawczyk, absolwentka specjalności muzykoterapia na Akademii Muzycznej we Wrocławiu, obecnie doktorantka z zakresu psychiatrii na Uniwersytecie Medycznym w Łodzi omówiła zagadnienie wpływu muzyki na rozwój zachowań samobójczych u młodzieży. Autorka wystąpienia od kilku lat interesuje się problemem autoagresji i autodestrukcji u młodzieży. Prowadziła także warsztaty dla ludzi, którzy doświadczyli kontaktu z osobami po próbie samobójczej. Muzykoterapeutka przedstawiła jednoznaczne wnioski płynące z zagranicznej literatury specjalistycznej, pokazujące związek słuchania konkretnych piosenek, a zwłaszcza ich tekstu z podejmowaniem prób samobójczych u młodzieży.

VI Międzynarodową Konferencję Studentów Muzykoterapii uwieńczył cyklicznie odbywający się koncert pt. „Muzykoterapia i przyjaciele”. Ideą koncertu jest integracja studentów specjalności muzykoterapia ze słuchaczami kierunków instrumentalnych oraz teorii i kompozycji.

Szeroki wachlarz podejmowanych tematów oraz wysoki poziom wystąpień studentów rokuje pozytywnie co do dalszego rozwoju dziedziny jaką jest muzykoterapia. Konferencja, zgodnie ze swoim przewodnim tematem, uzmysłowiła uczestnikom jak ważne jest wsłuchiwanie się w „głos” naszego pacjenta, a także każdego napotkanego w życiu człowieka. Możemy empatycznie odczuć nastrój, emocje czy zachowanie drugiej osoby, wykorzystując w tym celu wybrany instrument, głos czy ruch. Niemniej powinna nam przyświecać jedna zasadnicza idea, by dzięki wsłuchiowaniu się – udzielić pomocy cierpiącemu.

BIBLIOGRAFIA:

Bukowska Anna (2012), *Muzykoterapia neurologiczna*. [W:] Krzysztof Stachyra (red.), *Modele, metody i podejścia w muzykoterapii* (s. 165–178). Lublin: Wydawnictwo UMCS.

Galińska Elżbieta (2015), *Znaczenie muzykoterapii w rehabilitacji neurologicznej*. „Psychiatria Polska”, 49 (4), s. 835–846.

Procter Simon (2000), *Czy współimprowizacja może być terapią?*. [W:] Sławomir Sidorowicz, Paweł Cylulko, *Muzykoterapia w agresji, lęku i cierpieniu* (s. 149–158). Zeszyt Naukowy nr 76. Wrocław: Akademia Muzyczna im. Karola Lińskiego we Wrocławiu.

www.musictherapyday.com

